

อายุของบุคคลกับความรับผิดทางอาญาของอังกฤษ เวลส์ และสกอตแลนด์*

กรทีศน์ สุขเฉลิม**

บทนำ

ความรับผิดทางอาญา (criminal responsibility) ถ้ามองในแง่ของความหมายจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดว่าบุคคลจะมีความสามารถที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตนและรับโทษในทางอาญาได้หรือไม่ โดยศาลจะพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับการกระทำนั้น ในเรื่องอายุของบุคคลกับความรับผิดทางอาญา (the age of criminal responsibility: ACR) กฎหมายกำหนดให้บุคคลต้องรับโทษในทางอาญา เมื่อมีหลักฐานเพียงพอว่าบุคคลนั้นมีความสามารถที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำที่ได้กระทำลงไปตามกฎหมายอาญา^๑

หลักการของ ACR คือการกำหนดอายุขั้นต่ำของเด็กที่จะถูกลงโทษหรือฟ้องร้องดำเนินคดีทางอาญาได้ ในยุโรป อังกฤษและเวลส์กำหนดอายุขั้นต่ำของ ACR ไว้ต่ำที่สุดคือ ๑๐ ปี ด้วยปัจจัยทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อแผนการเปลี่ยนแปลงอายุขั้นต่ำของ ACR ในอังกฤษและเวลส์ทำให้ไม่สามารถแก้ไขเกณฑ์อายุดังกล่าวได้^๒ ส่วนในสกอตแลนด์ ACR ได้เพิ่มจาก ๘ ปี เป็น ๑๒ ปี ตามกฎหมายอายุของบุคคลกับความรับผิดทางอาญา ค.ศ. ๒๐๑๙ (Age of Criminal Responsibility (Scotland) Act 2019: 2019Act) นอกจากนี้ ในมาตรา ๔๐ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ (UN Convention on the Rights of the Child 1989: CRC) บัญญัติให้แต่ละประเทศภาคีสมาชิกซึ่งรวมถึงอังกฤษ เวลส์ และสกอตแลนด์ต้องกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมเรื่องของอายุขั้นต่ำของ ACR ซึ่งประเทศภาคีสมาชิกได้สนับสนุนที่จะออกกฎหมายเพื่อที่จะกำหนดอายุขั้นต่ำสำหรับ ACR ไว้ที่อายุ ๑๒ ปี ตามข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ ๑๐ (ค.ศ. ๒๐๐๗) ว่าด้วยสิทธิของเด็กด้านความยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชน (General Comment No.10 (2007) Children's rights in juvenile justice) ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (Committee on the Rights of the Child)

* บทความประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ Herring, J. (2016). 'The age of criminal responsibility and the age of consent: should they be any different?'. Northern Ireland Legal Quarterly, 67(3): 343-56.

^๒ Brown, P. (2018). 'Reviewing the age of criminal responsibility'. Criminal law Review, 11 :904-909.

ของสหประชาชาติที่กำหนดว่าอายุขั้นต่ำของ ACR ไม่ควรถูกกำหนดไว้ให้ต่ำกว่า ๑๒ ปี เพราะจะไม่ใช่ที่ยอมรับในระดับสากล และต่อมามีข้อเสนอแนะ ฉบับที่ ๒๔ (ค.ศ. ๒๐๑๐) (General Comment No.24 (2010) : Children’s rights in juvenile justice) ใช้แทนข้อเสนอแนะทั่วไปฉบับที่ ๑๐ (ค.ศ. ๒๐๐๗) ซึ่งกำหนดเกณฑ์อายุเด็กในกรณีที่ได้กระทำความผิดที่ไม่ต้องรับโทษทางอาญาเพิ่มขึ้นจากอายุสิบสองปีเป็นอายุสิบสี่ปี แต่ไม่ได้ถือเป็นพันธกรณีที่บังคับให้รัฐภาคีสมาชิกต้องตอบรับและให้คำมั่นโดยสมัครใจที่จะปฏิบัติตามข้อเสนอแนะฉบับที่ ๒๔ (ค.ศ. ๒๐๑๐) แต่อย่างใด โดยต้องคำนึงถึงเหตุผลทางการแพทย์และเกณฑ์การศึกษา อีกทั้งข้อจำกัดในทางปฏิบัติของการจัดสวัสดิภาพเด็กที่กระทำความผิดอาญาที่จะมีจำนวนมากขึ้น^๔ โดยสกอตแลนด์ได้เลือกที่จะปฏิบัติตามข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ ๑๐(ค.ศ. ๒๐๐๗) ในการเพิ่ม ACR ขั้นต่ำจากอายุ ๘ ปีเป็น ๑๒ ปี แต่ก็ยังไม่ได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะฉบับที่ ๒๔ (ค.ศ. ๒๐๑๐) ดังกล่าว ขณะเดียวกัน สกอตแลนด์ได้ดำเนินการปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการกับผลกระทบในเชิงลบที่จะเกิดขึ้นจากการเพิ่มอายุขั้นต่ำของ ACR จากอายุ ๘ เป็น ๑๒ ปี ด้วย และมีความเห็นจากนักวิชาการว่า ACR ในอังกฤษและเวลส์ควรปรับเพิ่มขึ้นทำนองเดียวกับกฎหมายของสกอตแลนด์^๕

หลักการ Doli Incapax

“Doli Incapax” มาจากรากศัพท์ในภาษาละติน เป็นข้อสันนิษฐานว่าเด็กอายุต่ำกว่า ๑๔ ปี ไม่สามารถจะรู้ผิดชอบได้ในการกระทำความผิดทางอาญาที่ได้กระทำลงไป ข้อสันนิษฐานนี้จึงมีผลเป็นการปกป้องเด็กในมิให้ต้องถูกดำเนินคดีในศาล และเป็นเกราะป้องกันแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสมองได้^๖ หลักการ Doli Incapax ถูกนำมาปรับใช้กับเด็กระหว่างอายุ ๗-๑๔ ปี แต่ถ้ามียานหลักฐานเพียงพอก็สามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวได้^๗ โดยการปรับใช้ในเรื่องของ Doli Incapax ในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมของประเทศนั้น ๆ

^๔ รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา วันพุธที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมหยุดแสงอุทัย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๕Wake, N., Arthur, R., Crofts, T and Lambert, S.(2021). ‘Legislative approaches to recognising the vulnerability of young people and preventing their criminalisation’. Public Law, 1: 145-62.

^๖ Haysom, L., (2022) ‘Raising the minimum age of criminal responsibility to 14 years Journal of Paediatrics and Child Health’. Journal of Paediatrics and Child Health, 58: 1504–1507.

^๗ McLeod, J. (1980). ‘Doli incapax: the forgotten presumption in juvenile court trials’. revue canadienne de droit familial, 3: 251

ต่อมา ข้อเสนอพื้นฐานตามหลักการ Doli Incapax ได้ถูกยกเลิกไปโดยรัฐสภาของอังกฤษและเวลส์ได้แก้ไขกฎหมายในเรื่องนี้ โดยมาตรา ๓๔ ของกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมและการก่อความไม่สงบ ค.ศ. ๑๙๙๘ (Crime and disorder Act 1998 : CDA) ได้ยกเลิกข้อเสนอพื้นฐานดังกล่าว ซึ่งตรงกับความตั้งใจของรัฐสภาอังกฤษและเวลส์ที่จะไม่เพิ่มอายุขั้นต่ำของ ACR อย่างไรก็ตาม การยกเลิกข้อเสนอพื้นฐานตามหลักการ Doli Incapax ได้สร้างความยุ่งยากในการฟ้องร้องในหลายคดี^๘

ACR ในอังกฤษ และเวลส์

ในปัจจุบันอังกฤษและเวลส์ยังไม่สามารถเพิ่มอายุขั้นต่ำของ ACR ให้มากกว่า ๑๐ ปี ได้ โดยร่างกฎหมายที่กำหนดให้เพิ่มอายุขั้นต่ำของ ACR ของอังกฤษและเวลส์ไม่สามารถออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมายได้ เพราะปัจจัยทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยก่อนหน้านี้ ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๓ - ๒๐๑๗ ก็ได้มีความพยายามหลายครั้งที่จะเพิ่มอายุของ ACR แต่ก็ไม่สำเร็จ

ในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ ร่างกฎหมายในการเพิ่มอายุ ACR ของอังกฤษและเวลส์ ได้ผ่านการพิจารณาในชั้นสภาสูง (House of Lords) ได้ แต่ก็ยังขาดการสนับสนุนจากปัจจัยทางการเมืองที่จะทำให้ร่างกฎหมายนี้ออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมาย นายคริสทิล บลันท์ สมาชิกรัฐสภา ได้ให้ความเห็นว่าเด็กอายุ ๑๐ ปี สามารถแยแยะพฤติกรรมกับการกระทำที่ผิดหรือถูกได้ ซึ่งถือว่าเหมาะสมที่จะรับผิดชอบในการกระทำของตนเองถ้าเด็กได้กระทำความผิดทางอาญา^๙

ในอดีตกฎหมายของอังกฤษและเวลส์กำหนดอายุขั้นต่ำของ ACR ไว้ต่ำ โดยกฎหมายเด็กและเยาวชน ค.ศ. ๑๙๖๓ (The Child and Young Persons Act 1963) ได้เพิ่มอายุ ACR จาก ๘ ปี เป็น ๑๐ ปี แต่ก็ยังน้อยกว่าข้อเสนอแนะทั่วไปฉบับที่ ๑๐ (ค.ศ. ๒๐๐๗) ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติที่กำหนดไว้ว่าไม่ควรต่ำกว่า ๑๒ ปี โดยเด็กในอังกฤษและเวลส์ก็ยังคงต้องรับผิดชอบจากการกำหนดอายุขั้นต่ำของ ACR ไว้ที่อายุ ๑๐ ปี ทำให้เด็กมีโอกาสต้องรับโทษทางอาญาในอัตราสูง ซึ่งจะส่งผลให้ระดับความสุขของเด็ก

^๘Leanne Gibson, “The abolition of doli incapax and the alternatives to raising the age of criminal responsibility”. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, จาก https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3481217

^๙The Scottish government, “The Report of the Advisory Group on the Minimum Age of Criminal Responsibility”. สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, จาก https://consult.gov.scot/youth-justice/minimum-age-of-criminal-responsibility/supporting_documents/00497071.pdf

ในอังกฤษและเวลส์ต่ำลงได้ และยังเป็น การเพิ่มภาระของรัฐบาลที่ต้องจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการเยียวยาสภาพจิตใจของเด็ก รวมทั้ง เพิ่มสถานที่คุ้มครองเด็กที่กระทำผิดทางอาญา หากมีการปรับแก้อายุขั้นต่ำของ ACR ในอังกฤษและเวลส์ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะทั่วไปฉบับที่ ๑๐ (ค.ศ.๒๐๐๗) ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติที่กำหนดไว้ว่าไม่ควรต่ำกว่า ๑๒ ปี จะทำให้ปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของเรื่องเหล่านี้ลดลง และสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายในของอังกฤษและเวลส์เพื่อนำแนวคิดของหลักการเรื่อง Doli Incapax กลับมาใช้อีกครั้ง^{๑๐}

ACR ในสกอตแลนด์

ปัจจุบันอายุขั้นต่ำของ ACR ในสกอตแลนด์คือ ๑๒ ปี ถึงแม้ว่าในสกอตแลนด์เด็กจะมีอัตราการเติบโต และรู้ผิดชอบเร็วกว่าในอดีตมาก ซึ่งผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เด็กอายุ ๘ ปี สามารถรับรู้และเข้าใจสังคมได้ดีกว่าหากเทียบกับเด็กวัยเดียวกันในยุคศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ อย่างไรก็ตาม กฎหมายอายุของบุคคลกับความรับผิดชอบทางอาญาของสกอตแลนด์ได้เพิ่ม ACR จากอายุขั้นต่ำ ๘ ปีเป็น ๑๒ ปีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ต้องแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสกอตแลนด์ให้สอดคล้องกันด้วย

สกอตแลนด์ได้จัดตั้งคณะที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาประเด็นในการเพิ่มอายุขั้นต่ำของ ACR จาก ๘ ปีเป็น ๑๒ ปี ประกอบกับปัจจัยทางการเมืองของสกอตแลนด์ที่สนับสนุนให้เพิ่มอายุขั้นต่ำของ ACR ในสกอตแลนด์ซึ่งมีส่วนผลักดันในการออกกฎหมายใหม่เพื่อเพิ่ม ACR เป็น ๑๒ ปี ได้สำเร็จ หลังจากที่รัฐบาลสกอตแลนด์ได้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะเพิ่มอายุขั้นต่ำของ ACR ให้มากกว่า ๘ ปี มาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๖^{๑๑}

ข้อมูลเชิงสถิติจากการวิจัยในสกอตแลนด์ปรากฏว่าร้อยละ ๙๕ ของผู้ออกเสียงได้โหวตว่าสมควรเพิ่ม ACR เป็นอายุขั้นต่ำ ๑๒ ปี หรือมากกว่านั้น โดยประเด็นนี้มีการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหลายหน่วยงานของสกอตแลนด์ เช่น สมาคมนิติศาสตร์แห่งสกอตแลนด์ หน่วยงานด้านการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และ

^{๑๐} อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ ๓

^{๑๑} อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ ๕

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ^{๑๒}

แนวทางแก้ไขปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับ ACR ของอังกฤษและเวลส์

ในอังกฤษและเวลส์ การที่รัฐบาลตัดสินใจไม่เพิ่มอายุขั้นต่ำของ ACR โดยยังคงไว้ที่อายุ ๑๐ ปี นอกจากจะยังไม่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ ๑๐ (ค.ศ. ๒๐๐๗) ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติที่กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกควรกำหนดอายุของ ACR ไว้ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ปี แล้ว แม้แต่กฎหมายภายในซึ่งรวมถึงกฎหมายอาญาของอังกฤษและเวลส์เองก็ยังมีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่เกิดจากความแตกต่างของการกำหนดอายุของบุคคลในกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายว่าด้วยการสมรส (The Marriage Act) และกฎหมายว่าด้วยการออกใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (The licensing Act 2003) กำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลที่จะซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ต่างจาก ACR หรือกฎหมายว่าด้วยความผิดทางเพศ (Sexual offences Act 2003) กำหนดว่าบุคคลอายุต่ำกว่าสิบสามปี ไม่สามารถที่จะยินยอมในการมีเพศสัมพันธ์ได้ ในขณะที่ ACR กำหนดอายุขั้นต่ำของบุคคลไว้ที่ ๑๐ ปี ในการที่จะรับผิดชอบในทางอาญาและรับโทษทางอาญาจากการกระทำของตนได้

เมื่อเป็นเช่นนี้อังกฤษและเวลส์อาจนำแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาเรื่องของ ACR ของสกอตแลนด์ ซึ่งมีการศึกษาวิจัยในเชิงสถิติมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กจากความรับผิดชอบอาญารวมทั้งการประเมินผลกระทบในเชิงลบและแนวทางการแก้ไขผลกระทบเชิงลบในด้านพฤติกรรมของเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๒ ปี ทำนองเดียวกับกฎหมายอายุของบุคคลกับความรับผิดชอบอาญาของสกอตแลนด์

^{๑๒} Scottish Government, “Minimum Age of Criminal Responsibility: Analysis of Consultation Responses, and Engagement with Children and Young People”. สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, จาก www.gov.scot/publications/minimum-age-criminal-responsibility-analysis-consultation-responses-engagement-children-young/